

Arkiv:

Arkivsaksnr: 2020/727-1

Saksbehandler: Line Marie Tholstrup og Ben
Andre Graven

Saksfremlegg

Utv.saksnr.	Utvalg	Møtedato
27/20	Sømna Eldreråd	01.12.2020
20/20	Råd for personer med funksjonsnedsettelse	01.12.2020
104/20	Sømna formannskap	02.12.2020
	Sømna kommunestyre	

Kommuneplanens handlingsdel 2021-2024 med økonomiplan 2021-2024 og årsbudsjett 2021

Vedlegg

- 1 Kommuneplanens handlingsdel 2021-2024 med økonomiplan 2021-2024 og årsbudsjett 2021

Kommunedirektørens innstilling

1. I henhold til kommunelovens §§14-2 til 14-4 og plan- og bygningslovens § 11-1 vedtar Sømna kommunestyre kommuneplanens handlingsdel med økonomiplan og årsbudsjett med et driftsresultat på 4.536.842,-. Dette tilsvarer 2,05 % av driftsinntektene.
2. Investeringsregnskapet for 2021 vedtas med en låneramme på 39.923.750,-
 - a. Av lånerammen utgjør lån til VAR-området 2.500.000,-
 - b. Av lånerammen utgjør lån til videre utlån (Husbanken) 5.000.000,-
 - c. Hver investering med tilhørende finansieringsplan skal vedtas av formannskapet.
3. Kommuneplanens handlingsdel med økonomiplan og årsbudsjett vedtas uten økonomireglementets punkt 2.3, kulepunkt 5: «oppstilling over driftsinntekter og – utgifter fordelt på funksjon innen hvert ansvarsområde».
4. Skatteleggingen av eiendom for 2021 legges opp i tråd med forslag til statsbudsjett 2021 og settes til 4 promille for bolig og fritidsbolig, og 5 promille for næringsbygg. Bunnfradraget reduseres fra 50.000,- til 0,-.
5. Kommunestyret vedtar følgende finansielle måltall for økonomiplanperioden

	2021	2022	2023	2024
Netto driftsresultat i % av driftsinntektene	1,75%	1,75%	1,75%	1,75%
Disposisjonsfond i % av driftsinntektene	10%	10%	10%	10%

Rentebærende lånegjeld i % av driftsinntektene*	70%	70%	70%	70%
---	-----	-----	-----	-----

*= Total gjeld fratrukket gjeld som dekkes av andre. Selvkost og lån til videre utlån.

6. Bemanningen i Sømnskolen justeres fra høsten 2021 i henhold til Utdanningsdirektoratets lærernorm.
7. Det vedtas følgende veiledende norm for gruppestørrelser i Sømnskolen:
 1. trinn – deling over 18 elever
 2. – 7. trinn - deling over 26 elever
 8. – 10. trinn – deling over 28 elever
8. Bemanningen i Sømna barnehage justeres fra høsten 2021 i henhold til utdanningsdirektoratets bemanningsnorm.
9. Dekningsgraden på Sømna omsorgssenter reduseres i 2021 til 22 %.
10. Kommunestyret vedtar et kommunalt tilskudd til Sømna kirkelige fellelråd på 2.489.371,- for 2021.
11. Kommunestyret vedtar prioritering av spillemidler som presentert i kommuneplanens handlingsdel.
12. Områdenes og enhetenes rammer blir som følger:

Ansvar	Regnskap 2019	Budsjett 2020	Budsjett 2021	Budsjett 2022	Budsjett 2023	Budsjett 2024
Til fordeling	- 154 958 379	- 147 857 954	- 142 340 561	- 139 959 045	- 139 974 045	- 139 989 045
110 KOMMUNEDIREKTØR MED STAB	10 618 067	11 599 223	14 202 760	14 802 760	14 802 760	14 802 760
111 POLITIKK	3 229 120	3 095 845	3 460 421	3 474 421	3 489 421	3 504 421
112 FINANS	-1 028 298	-9 842 569	-4 854 808	-4 854 808	-4 854 808	-4 854 808
120 OMRÅDELEDER OPPVEKST	7 663 040	8 259 434	9 580 116	9 580 116	9 580 116	9 580 116
121 VIK SKOLE	20 186 549	20 336 425	18 465 993	17 086 686	17 086 686	17 086 686
122 BERG SKOLE	10 076 432	11 065 221	8 290 029	6 673 820	6 673 820	6 673 820
127 BARNEHAGE	7 727 691	8 856 516	8 536 611	8 536 611	8 536 611	8 536 611
128 KULTURSKOLEN	1 683 068	1 740 166	1 990 856	1 990 856	1 990 856	1 990 856
130 OMRÅDELEDER HELSE VELFERD OG KULTUR	965 124	894 609	1 182 555	1 182 555	1 182 555	1 182 555
131 KULTUR	4 721 756	4 784 337	4 719 589	4 719 589	4 719 589	4 719 589
133 HELSE	8 232 063	9 499 287	9 826 857	9 826 857	9 826 857	9 826 857
135 PLEIE OG OMSORG	32 702 356	32 312 423	28 261 230	28 261 230	28 261 230	28 261 230
136 VELFERD	7 139 853	3 700 030	3 192 779	3 192 779	3 192 779	3 192 779
137 BARNEVERN	4 230 686	4 487 216	5 721 332	5 721 332	5 721 332	5 721 332
139 BO OG OPPFØLGINGSTJENESTEN	11 902 405	13 913 027	10 019 277	10 019 277	10 019 277	10 019 277
140 OMRÅDELEDER TEKNISK LANDBRUK OG NÆRING	0	0	1 054 005	1 054 005	1 054 005	1 054 005
141 LANDBRUK	2 497 063	2 865 067	2 301 559	2 301 559	2 301 559	2 301 559
142 NÆRING	1 342 398	1 444 117	645 000	645 000	645 000	645 000
143 TEKNISK	7 541 290	7 436 448	5 370 607	5 370 607	5 370 607	5 370 607
144 EIENDOM	7 043 598	7 239 010	7 805 008	7 805 008	7 805 008	7 805 008
145 Teknisk IKT	2 588 730	2 283 804	2 680 821	2 680 821	2 680 821	2 680 821
146 SELVKOST	-198 514	-611 682	-112 036	-112 036	-112 036	-112 036
170 HELGELAND REHABILITERING	4 093 902	2 500 000	0	0	0	0
Ilgjen å fordele	-	-	-	-	-	-

Saksopplysninger

I henhold til kommunelovens §§14-2 til 14-4 skal kommunestyret hvert år innen årsskiftet vedta økonomiplan for de neste fire årene og årsbudsjett for det kommende året. Innstillingen til økonomiplan og årsbudsjett skal offentliggjøres minst 14 dager før kommunestyret behandler den, og økonomiplanen skal vise hvordan langsiktige utfordringer, mål og strategier i kommunale planer skal følges opp. Økonomiplanen og årsbudsjettet skal settes opp i balanse og være realistiske, fullstendige og oversiktlige. Økonomiplanen skal deles inn i en driftsdel og en investeringsdel, og årsbudsjettet skal deles inn i et driftsbudsjett og et investeringsbudsjett.

I henhold til plan- og bygningslovens § 11-1 skal kommunen ha en samlet kommuneplan som omfatter samfunnsdel med handlingsdel og arealdel. Handlingsdelen skal

angi hvordan kommuneplanen skal følges opp de fire påfølgende år eller mer, og revideres årlig. Økonomiplanen kan, i henhold til kommunelovens § 14-4, inngå i eller utgjøre kommuneplanens handlingsdel.

Sømna kommunestyre vedtok i februar 2017 sak 4/17 at kommuneplanens handlingsdel slås sammen med økonomiplanen. Sømna kommunes handlingsdel og økonomiplan for perioden 2021-2024 med årsbudsjett for 2021 følger opp dette vedtaket og tidligere års praksis for å sikre en tydelig kobling mellom den praktiske oppfølgingen av kommuneplanens samfunnsdel og kommunal økonomistyring.

Prosess:

Arbeidet med Sømna kommunes handlingsdel, økonomiplan og budsjett har vært gjennomført som en prosess med tett samhandling mellom administrasjon og politisk nivå. Det er opprettet et budsjettutvalg bestående av formannskapet i Sømna, en representant fra partiene som ikke sitter i formannskapet og hovedtillitsvalgte fra Utdanningsforbundet og Fagforbundet. Budsjettutvalget har fungert som styringsgruppe for arbeidet med handlingsdel, økonomiplan og budsjett og har hatt to åpne møter med kommunens strategiske ledergruppe der prioriteringene i drifts- og investeringsbudsjettet samt handlingsdelen har vært tema. Kommunedirektørens forslag til budsjett, økonomiplan og handlingsdel har blitt utarbeidet på bakgrunn av budsjettutvalgets styringssignaler blant annet med hensyn til en dreining av pleie- og omsorgstjenestene fra institusjonsbaserte tjenester til økt bruk av hjemmebaserte tjenester, gjennomgang av interkommunale avtaler og investeringer knyttet til brannstasjon.

Det har vært et mål i prosessen å sikre god informasjonsflyt fra områdeledere til enhetsledere, tillitsvalgte og tilsatte. Dette er ivarettatt i samarbeidsmøter mellom ledere og tillitsvalgte, og i personalmøter på enhetene. Innspill på utfordringer og mulige konsekvenser av kommunedirektørens forslag til årsbudsjett er forsøkt formidlet i kommuneplanens handlingsdel 2021-2024 med økonomiplan og årsbudsjett.

Hovedmomenter i kommunedirektørens forslag til handlingsdel med økonomiplan og årsbudsjett:

Sømna kommune har per i dag et kostnadsnivå som ikke er bærekraftig. Fylkesmannen anbefaler at netto driftsresultat over tid bør ligge på 1,75 % av driftsinntektene. Sømna kommunes resultat har variert veldig de siste årene, og budsjettet for 2020 ble vedtatt med et negativt netto driftsresultat på 3,58%, og et negativt driftsresultat i hele økonomiplanperioden.

I forslaget til statsbudsjett for 2021 får Sømna kommune en vekst i frie inntekter på 3,3 %. Den samlede pris- og kostnadsveksten i kommunesektoren i 2021 anslås nå til 2,7 %. Dette betyr at Sømna får en realvekst på 0,5 %. Denne veksten er dog langt fra stor nok til å dekke en fortsatt drift på 2020-nivå. Utgiftene er fortsatt betydelig større enn inntektene, og det er derfor nødvendig med en tilpasning av driften for å kunne levere et resultat opp mot de sentrale anbefalingene.

Da Sømna kommunestyre behandlet kommunedirektørens forslag til handlingsdel 2020-2023, økonomiplan og årsbudsjett for 2020 i desember 2019 (sak 113/19), vedtok kommunestyret at administrasjonen skulle fortsette omstillingsarbeidet i organisasjonen, herunder sikre en kostnadseffektiv tjenesteproduksjon, digitalisering, økt bruk av kostnadseffektive innkjøpsavtaler og økt bruk av interkommunale samarbeidsløsninger. Videre ba kommunestyret kommunedirektøren om å gjennomføre en økonomianalyse av enheten pleie og omsorg, og det skulle iverksettes kostnadsreducerende tiltak innenfor oppvekst.

For å svare ut bestillingen fra kommunestyret har kommunedirektøren i budsjettprosessen utfordret områdene med følgende kutt:

- Helse, velferd og kultur	5 MNOK
- Oppvekst	4 MNOK (halvårseffekt i 2021)
- Teknisk, landbruk og næring	1 MNOK

Administrasjonen har i 2020 hatt fokus på utvikling av kommuneorganisasjonen for å sikre god ressursutnyttelse og økonomisk bærekraft, men kommunen har i liten grad rukket å høste fruktene av dette i 2020. Kommunedirektørens forslag til handlingsdel og økonomiplan for perioden 2021-2024 med årsbudsjett 2021 konkretiserer endringer innen blant annet oppvekst og pleie og omsorg som både forventes å medføre en økonomisk besparelse for kommunen, men som også er en del av en tjenestestilling som følge av endret befolkningssammensetning i Sømna.

Innen helse, velferd og kultur vurderes det største innsparingspotensial å være innenfor pleie og omsorg, som er området største enhet. For å klare tilpasningen til nye driftsrammer innen pleie og omsorg foreslås det at dekningsgraden på sykehjemmet i 2021 reduseres til 22 %. Dette innebærer stenging av en sykehjemsavdeling med 8 plasser. Til tross for denne reduksjonen vil Sømna kommune fortsatt ha høy dekningsgrad. Arbeidet med en dreining av tjenesten til mer hjemmebasert omsorg og tjenestetildeling med fokus på tiltak lavere i omsorgstrappen må ha fokus i hele planperioden. Målet er at Sømna kommune får en dekningsgrad som er bærekraftig. Det gjennomføres nå en analyse av pleie- og omsorgstjenestene i Sømna kommune med det mål å avklare dimensjonering av tjenestene fremover og utarbeide en bemanningsnorm. Kommunestyret vil få presentert denne analysen når prosjektet avsluttes våren 2021.

Innen oppvekstområdet legges det opp til innsparinger både innen skole og barnehage. Det er i oppdraget fra kommunestyret sagt at skolestrukturen i Sømna står fast. To skoler er en medvirkende årsak til at Sømnskolen ligger høyere enn sammenlignbare kommuner på drift av skole, men er et resultat av en villet organisering.

For å komme i mål med budsjettkutt i Sømnskolen må det lades noen prinsipper som legges til grunn for organisering og drift fra høsten 2021. Utdanningsdirektoratet har satt en nasjonal lærernorm som sier at det skal være en lærer per 15 elever på 1.-4. trinn og en lærer per 20 elever på 5.-10. trinn. Kommunestyret har også gjennom den regionale skolesatsingen vedtatt at vi skal redusere spesialundervisning med 1/3 i løpet av prosjektperioden.

I budsjettforslaget for 2021 ligger det til grunn at assistentbistand til elever skal være knyttet til vedtak etter opplæringslovens §5.1 om spesialundervisning, eller knyttet til styrking av voksentetthet på særlig 1. trinn. Det må også gjøres en prioritering med tanke på elevenes alder og behov rundt assistanse ved skoleskyss og logistikk rundt kulturskoletilbud.

I forslaget ligger det også til grunn en norm for gruppestørrelse. Det er ingen lovpålagt norm for dette fra sentralt hold og tallene er ment som en *veiledende norm* for Sømnskolen:

- 1. trinn – deling over 18 elever
- 2. – 7. trinn - deling over 26 elever
- 8. – 10. trinn – deling over 28 elever

I dag har skolen relativt små grupper på flere trinn. Noe av årsaken er romforholdene. For å kunne ha større grupper må man se på bruken av rom på en ny måte og i forslag til investering for 2021 ligger det inne å renovere klasserom i østfløyen på Vik skole. Dette vil kunne være en forutsetning for å kunne øke gruppestørrelsen på noen trinn.

I tillegg til å foreta reduksjoner på lærer- og assistentstillinger i tråd med strategiske valg nevnt ovenfor ligger det i budsjettforslaget for 2021 inne reduksjoner også på

andre fagområder for å få budsjettet i balanse. I forslaget ligger det inne en reduksjon og samkjøring av merkantil ressurs på skolene og sentralisering av kjøkkenfunksjon for skolematen og IKT-funksjonen. Dette vil kreve en plan for kompetanseoverføring og omfordeling av oppgaver mellom områdene. Det er spilt inn fra skolene at tilgjengelighet med tanke på IKT-kompetanse er viktig, og at den digitale skolehverdagen er avhengig av at systemene fungerer godt.

En gjennomgang av regnskapet for 2020 har også gitt noen muligheter for reduksjon av poster som tidligere har vært overbudsjettet. Dette vil kreve en tett budsjettoppfølging gjennom året, da disse postene tidligere har fungert som buffere. Budsjettposten til læremidler er redusert i drift som følge av at det er lagt inn som et investeringsforslag for 2021.

Også for barnehagesektoren styres bemanning av føringer fra Utdanningsdepartementet. Bemanningsnormen sier 1 voksen per 3 barn mellom 0-3 år og en voksen per 6 barn mellom 3-6 år. I tillegg er det en pedagognorm som sier at det skal være en 100% pedagog på inntil 7 små barn (0-3 år) og en pedagog inntil 14 store barn (3-6 år).

Sømna barnehage har i dag flere ansatte enn bemanningsnormen krever, og kommunedirektøren foreslår derfor at det foretas en justering av drifta fra høsten 2021 i henhold til Utdanningsdepartementets bemanningsnorm. Det vil bli nødvendig å se på ressursbehovet når hovedopptak er gjort i mars 2021, da det er et lite barnekull som trenger barnehageplass og det går ut et større kull til skolestart. Når man har søkertallet klart vil kommunen kunne måtte justere bemanningen ytterligere.

For området teknisk, landbruk og næring er budsjettkuttet foreslått gjennomført ved en reduksjon av ulike budsjettposter. Innen teknisk og eiendom foreslås det at noe vedlikehold utsettes og det reduseres på opplæring og kurs. Videre justeres kommunale avgifter og husleie i henhold til konsumprisindeksen.

I et budsjett hvor driftsrammene er redusert innen flere områder er det naturlig å vurdere kommunens inntektsmuligheter, og så vidt mulig unngå nedgang på inntektssiden. Nivået på eiendomsskatt har vært drøftet i budsjettutvalget, og det har vært ulike syn på beskatning av næringsbygg. Kommunedirektøren foreslår at eiendomsskatten for bolig og fritidsbolig følger føringer fra forslag til statsbudsjett for 2021 og reduseres til 4 promille. For næringsbygg foreslås eiendomsskatten opprettholdt på 5 promille. Bunnfradraget reduseres fra 50.000,- til 0,-.

Finansielle måltall:

I henhold til kommunelovens § 14-2 skal kommunestyret vedta finansielle måltall for utviklingen av kommunen. Disse måltallene skal være retningsgivende for budsjettarbeidet og si noe om hva driftsresultatet og gjeldsgrad bør være for at det økonomiske handlingsrommet skal sikres over tid.

Kommunedirektøren foreslår følgende finansielle måltall for økonomiplanperioden:

	2021	2022	2023	2024
Netto driftsresultat i % av driftsinntektene	1,75%	1,75%	1,75%	1,75%
Disposisjonsfond i % av driftsinntektene	10%	10%	10%	10%
Rentebærende lånegjeld i % av driftsinntektene*	70%	70%	70%	70%

*= Total gjeld fratrukket gjeld som dekkes av andre. Selvkost og lån til videre utlån.

Oppsummering:

Budsjettforslaget viser at Sømna kommune har redusert sine driftsutgifter med 6,6 MNOK i 2021. Driftsinntektene er økt med 5,0 MNOK og finansutgiftene er redusert med 0,6 MNOK. Totalt har man da bedret resultatet med 12,2 MNOK fra – 7,7 MNOK i 2020 til + 4,5 MNOK i 2021. Dette tilsvarer et netto driftsresultat på 2,05% av driftsinntektene og er således innenfor anbefalingene i 2021.

For resten av økonomiplanperioden er det slik at kommunens planlagte investeringer er med på å øke finansutgiftene. Selv om man i 2022 ser helårseffekt av de planlagte innsparingene innenfor oppvekst er det nødvendig å fortsette arbeidet som nå er påbegynt med å redusere kostnadene samtidig som man må ha fokus på å øke inntektene for å klare å opprettholde et driftsresultat så nært anbefalingen som mulig.

I forslaget som nå legges frem har man et gjennomsnittlig netto driftsresultat i % av driftsinntektene på 1,56% i økonomiplanperioden 2021-2024. På denne måten er man med på å bygge opp reserver som kan benyttes til å dempe eventuelle økonomiske nedturer og for å holde kommunens disposisjonsfond på et akseptabelt nivå.

Fylkesmannen anbefaler kommunene å ha et disposisjonsfond på minimum 10 % av kommunens driftsinntekter. Et slikt nivå (10 %) utgjør for Sømna kommunes del om lag 23 millioner kroner. Sømna kommune har per i dag et disposisjonsfond på 15 % av inntektene. Med forslaget som nå legges frem vil Sømna kommune ha et disposisjonsfond på 16,43% av driftsinntektene ved utgangen av 2024.

Det finnes også normtall for gjeld. Fylkesmannen sier at lånegjelden ikke bør overstige 70 % av driftsinntektene. Når man skal beregne lånegjeld må dette sees i sammenheng med hvor mye som dekkes av andre. Det vil si at vi trekker fra gjeld knyttet til selvkost, og lån som kommunen har tatt opp til videre utlån.

I forslaget som nå legges frem vil man være over normen i år 2 og 3 av økonomiplanperioden, mens man er under igjen i år 4. Det som er viktig å merke seg her er at det forventes en reduksjon i gjelden i år 2 gjennom salg av tomter i Buskhammeren. Dette er ikke hensyntatt i budsjettet. Det samme gjelder salg av Logopedisk senter, Vik barnehage og Sund barnehage.

Vurdering

Kommunedirektøren vurderer at man i årsbudsjettet for 2021 har fått skapt et økonomisk handlingsrom som gjør Sømna kommune i stand til å kunne takle eventuelle uforutsette hendelser i budsjettåret.

Økonomiplanen viser at Sømna kommune forventes å nå de finansielle måltallene for 2021 og 2022. For årene 2023 og 2024 er man ikke i mål med hensyn til å nå normtallene. Dette må følges opp i kommende budsjettprosesser.

Budsjettkuttene krever større endringer innenfor flere tjenesteområder i kommunen. Med en befolkningsutvikling med færre barn og flere eldre tvinger en tjenestegjennomgang og en tjenesteutvikling seg frem. Kommunedirektøren vil fortsette arbeidet med bærekraftig tjenesteutvikling i 2021.

Kommuneplanens handlingsdel synliggjør hvordan Sømna kommune kan følge opp mål og strategier i kommuneplanens samfunnsdel innenfor de tildelte økonomiske rammene. Selv med et stramt budsjett forventer kommunedirektøren at Sømna kommune kan jobbe målrettet med å initiere og legge til rette for ønsket utvikling av Sømna samfunnet. Handlingsdelen synliggjør både overordnede prosesser knyttet til dimensjonering av tjenestetilbudet, utviklingsarbeid og

mer konkrete tiltak som alle vurderes å bidra i arbeidet for en bærekraftig kommune, et helsefremmende lokalsamfunn og et attraktivt bostedskommune.